

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ МОТИВАЦІЇ НА ВИБІР ХІРУРГІЧНОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ТА ЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ

Баранник С.І., Молчанов Р.М., Гузенко Б.В., Баранник К.С.

Дніпровський державний медичний університет, м. Дніпро

Одним із найважливіших завдань освіти сьогодні є створення сприятливих умов для інтелектуального розвитку суб'єктів навчально-виховного процесу, орієнтованого на оволодіння засобами самостійного засвоєння знань, тренування вмінь та навичок навчальної роботи. У зв'язку з цим велика увага приділяється формуванню загальної культури сучасного студента, в основі якого лежить культура розумової праці. Саме тому основним завданням вищої школи є не тільки організація процесу здобуття знань з різних дисциплін, а й формування здатності студентів самостійно здобувати нові знання. Все це вимагає пошуку нових та більш ефективних шляхів організації навчального процесу, а саме: створення технологій формування культури інтелектуальної праці учнів з урахуванням ресурсного підходу, що підтримує індивідуальний потенціал та його використання.

Підготовка та проведення лекцій, практичних курсів, семінарів, складання їх методичних розробок у вищих медичних школах вимагає від викладача певної системи професійних, методичних психолого-педагогічних знань, умінь та навичок, що відповідають сучасним вимогам навчальної діяльності.

Щодо співвідношення процесів «навчання» та «навичок» в сучасних технологіях навчання, їх частини та динаміки розвитку, цікаво згадати нову тезу: «світ довгий час вчиться, а ми все ще навчаємося». «Пріоритет активної пізнавальної діяльності учня, його сучасна організація, є одним із головних факторів прогресу розвитку сучасної професійної підготовки. Підхід "викладання" як центрального чинника професійного розвитку підтверджується багатовіковою педагогічною практикою, яка вперто показує, що немає іншого способу набути знань, умінь. Технологія навчання культурі розумової праці студентів вищих навчальних закладів передбачає запровадження трьох основних етапів роботи: підготовчо-організаційного, змістовно-процедурного (мотиваційно-цільовий, змістовно-оперативний, кадровий) та контрольнo-корекційного. Всі ці етапи взаємопов'язані і вимагають чіткого підбору відповідних форм, методів і прийомів для їх навчання, що повинно привести до формування культури інтелектуальної праці студентів вищих навчальних закладів.

Професійна підготовка медичного працівника спрямована на формування не тільки системи знань, умінь, навичок, а й на розвиток конкретних рис особистості, що відповідають запитам майбутньої професійної діяльності. Процеси навчання та виховання неможливо розділити, вони нерозривно пов'язані саме тому, що пропонуючи студенту все більш складні завдання і занурюючи його в реальний простір професійної діяльності, викликають активний імпульс до розвитку психічних процесів і певні риси особистості. Отже, процес навчання у вищому медичному закладі з точки зору ефективності його організації, призводить до професійно орієнтованого розвитку психічних процесів майбутнього лікаря, специфічних суто медичних: сприйняття та пам'яті (зорової, слухової, тактильної, сенсомоторної, тощо), клінічне мислення та уява, професійна увага тощо. Крім того, успішно побудований процес навчання об'єктивно стимулює розвиток системи професійно значущих рис особистості,

таких як: відповідальність, комунікабельність, стриманість, толерантність, емпатія, витривалість та рухливість в екстремальних професійних ситуаціях.

Етика є найважливішим елементом медичної етики і охоплює широкий спектр взаємозв'язків, що забезпечують як режим лікування, так і інтереси пацієнта. Вона розвивається у зв'язку з прогресом медичної науки та соціальними умовами, пов'язаними з традиціями та ідеями кращих представників світової та вітчизняної медицини. Протягом історії медицини поведінка лікаря регулювалася кодексами, створеними видатними представниками цієї професії. Перші правила поведінки лікаря викладені в клятві Гіппократа. Пізніше кодекс медичної етики був включений до «Факультетської обіцянки», яку дали випускники медичних факультетів університетів дореволюційної Росії. Багато положень цієї урочистої медичної обіцянки зберегли своє значення донині і були включені в урочисту присягу, дану нинішніми випускниками медичних університетів по всій країні.

Часи змінюються, і разом з ними люди, але моральний принцип медицини залишається незмінним - лікар не лікує хворобу, а пацієнт - конкретна людина, тобто опікується людською особистістю. Якими б великими не були новітні технічні засоби, що надаються сучасною медичною наукою та технікою, лікар з його знаннями, соціальним досвідом, індивідуальністю має вирішальне значення. Діяльність лікаря - це не лише важка праця, важка і благородна одночасно, але і щоденне моральне випробування. Медична практика час від часу ставить лікаря в такі ситуації та конфлікти, де багато хто зважає його моральні якості, де доводиться думати про моральні наслідки власної діяльності.

Викладання будь-якої хірургічної дисципліни також несе і відповідальність за виховання студентів, які обирають майбутню спеціальність. Це не лише перші знання з клінічної дисципліни, а й укладання перших цеглин у процесі підготовки майбутнього спеціаліста. Індивідуальна робота з кожним студентом, зокрема з тими, хто бажає пов'язати свою майбутню медичну спеціальність з хірургією, спрямована на професійну підготовку майбутнього спеціаліста. Успіх професійної діяльності хірурга залежить головним чином від його досвіду та знань своєї спеціальності, основ сучасної медичної науки загалом, але не менш важливими є його природні дані, характеристики, придатність для медичної діяльності.

Професійна діяльність хірурга за своєю особистістю виходить за рамки звичної у повсякденному розумінні професійної діяльності лікаря. Життя вимагає не лише вміння наполегливо працювати, щоб опанувати майбутню спеціальність, але також мати достатньо високу мобільність, вміння терпіти і уникати різних стресів, вміння встановлювати ділові контакти та мати з ними справу. Робота хірурга, особливо у разі надання невідкладної допомоги, передбачає постійне вирішення головної проблеми: швидке надання свідчень, точне визначення часу та обсягу операції, що безпосередньо впливає на здоров'я та життя пацієнта. Іншими словами, саме в ці часи «життя пацієнта знаходиться в руках хірурга». Почуття відповідальності хірурга створює надзвичайно великий психологічний тягар. Він значно збільшується, якщо хірург діє у непередбачених ситуаціях, приймає нестандартні рішення, що також вимагає максимальної мобілізації розумових та фізичних зусиль. Тому професія хірурга вимагає певних умов для його особистості, характеру емоційної сфери, а також його морально-етичних якостей.

Особиста участь у технологічному процесі надання невідкладної допомоги в надзвичайній ситуації дозволяє чітко представити професійну відповідальність хірурга за результати власних дій, за здоров'я та життя пацієнта. Однак слід зазначити, що стосунки

між хірургом та пацієнтом настільки складні та різноманітні, що неможливо рекомендувати лікареві правила поведінки для кожного конкретного випадку. Студенти повинні знати, що в конкретній ситуації хірург повинен вибрати підхід до пацієнта, який диктується індивідуальними особливостями пацієнта. Головне - виховувати в учнів почуття відповідальності, людяності, щирості, турботи про кожного пацієнта і, звичайно, вміння правильно розпізнавати хворобу та правильно визначати психоемоційний стан пацієнта. Тому доцільно проводити спеціальні курси з психології пацієнтів. На жаль, години практики не включають ці питання до загальної програми хірургії.

Таким чином, протягом усього періоду вивчення певної дисципліни вчитель пред'являє до учнів певні вимоги, мотивує, спрямовує їх зусилля на самоконтроль, самовиховання. Цьому сприяли, зокрема, звіти та самооцінки учнів щодо наслідків розумової праці. Таким чином, учитель постійно стимулює учнів не тільки сприймати мету навчання, але й самостійно ставити перед собою мету оволодіння розумовою працею, враховуючи його природні ресурси та реальні можливості для навчання.

Література

1. Баранник С.І., Стусь В.П., Трофімов М.В., Єхалов В.В., Баранник К.С. Деонтологічні та індивідуально-психологічні аспекти підготовки майбутніх лікарів хірургічних спеціальностей. *Медичний форум*. 2017. №11(11). С. 5-8.
2. Єхалов В.В., Самойленко А.В., Романюта І.А., Баранник С.І., Миззякіна Е.В. Проблема культури речі в сучасному вищому медичному освітньому закладі. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2020. Т.5. №3(25). С. 392-397.
3. Стусь В.П., Єхалов В.В., Моїсеєнко М.М., Романюта І.А., Баранник С.І. Певні якості мислення у лікарів-інтернів різних фахів. *Урологія*. 2020. Том 24. №2 (93). С. 180-185.
4. Barannyk S., Molchanov R., Varannyk S. Fondements methodologiques de motivation pour le choix d'une specialite medicale et education deontologique d'un future specialist. *The II International Science Conference on Science and practical Technologies, January 26 – 29, 2021, Luxembourg, Luxembourg*. 557 p. P. 337-342.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ВИКЛИК ЧАСУ: ОСОБЛИВОСТІ ТА МОЖЛИВОСТІ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

Бачурін Г.В., Ломака С.С., Коломоєць Ю.С.

Запорізький державний медичний університет, м Запоріжжя

Цьогоріч людство зіткнулося з наймасштабнішим викликом сьогодення, турбулентність впливу якого немає аналогів в історії, адже наслідки, спричинені всесвітньою епідемією коронавірусу, за своєю безпрецедентністю варто порівнювати із надзвичайними природними катаклізмами. Дійсно, і зараз коронавірус продовжує змінювати усталене життя людства, адже досить гостро поставлено питання: чи зможуть функціонувати ключові сфери під час вимушеної самоізоляції, карантину та необхідності залишатися вдома? Для складання цього іспиту людству не надано було багато часу.

Вимушені зміни, що відбуваються у системі вищої освіти, зумовлені карантинними заходами, висунули вимоги до перебудови усіх форм навчального процесу: організаційних, структурних, комунікативних. Саме дистанційна освіта розширила і оновила роль викладача та студента медичного вузу.

Дистанційне навчання – це не система самоосвіти, а її форма, де викладач та студент знаходяться на відстані, але мають можливість постійно спілкуватися за допомогою сучасних інформаційних технологій.